

BUTLLETÍ INFORMATIU

CENTRE COMARCAL LLEIDATÀ

ENTITAT DECLARADA D'UTILITAT PÚBLICA
CREU DE SANT JORDI 1993

MEDALLA D'OR DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA AL MÈRIT CULTURAL

GRAN VIA 592, 1er - BARCELONA 08007 - Tel. 933 182 788 - Març 2004 - Número 4 - 3a Etapa - www.cclleidata.com

EDITORIAL

EQUIP DE REDACCIÓ

Josep Bellet i Falcó

Direcció

Josep Ribera i Cerveró

Sots-direcció

Joan Jordi Duch i Sedó

Coordinació

Bonaventura Niubò i Niubò

Comunicació

Carles Gibert i Bernaus

Disseny gràfic i Impressió

SUMARI

Editorial, pàg. 1

Activitats del Centre, pàg. 2

Comarques, pàg. 4

Opinió, pàg. 5

Grup l'Exili, pàg. 6

Pont entre generacions, pàg. 7

Pàgines literàries, pàg. 8

Aires poètics, pàg. 11

Crònica d'un viatge, pàg. 12

Personatges de Catalunya, pàg. 13

El racó d'en Quim, pàg. 15

Miscel·lània, pàg. 15-16

En molt pocs anys el nostre Centre ha experimentat una transformació important. Les inquietuds dels associats, degudament interpretades per la Junta Directiva, s'han anat plasmant en una sèrie de millores de les que tots ens en podem sentir orgullosos. Acabada la instal·lació de l'aire condicionat ha tocat el torn a la Sala Costafreda, convertida en sala de projecció, so i TV, i en la que instal·larem la biblioteca. També s'ha arreglat la sala de tertúlia del Grup Claror que, entre altres funcions, farà de sala de lectura.

El nombre d'activitats desenvolupades pel Centre no ha parat de créixer i, davant d'aquest resultat realment satisfactoris es fa necessària una acurada organització. Hem de demanar, però, que a l'esforç realitzat un dia rere l'altre pels caps de secció s'hi afegixi l'entusiasme i la col·laboració de cadascun dels associats. Només amb un profund respecte, consideració i condescendència per totes les activitats, especialment per les que un no es trobi especialment implicat, aconseguirem la bona marxa de la nostra Entitat.

Som plenament conscients que una activitat cultural és sempre, malauradament, menys popular que una activitat lúdica, però la Junta Directiva fa, i pensa fer en el futur, esforços renovats per a què el Centre Comarcal Lleidatà no es desvii mai de la senda cultural marcada pels seus fundadors i seguida per cadascuna de les Juntes, inclús en els temps políticament i culturalment més difícils que ha travessat el Centre.

Ens sentim orgullosos d'haver tingut entre la nostra gent valors importants en el camp de la cultura i d'haver obert les nostres aules a persones d'una ampla preparació acadèmica. Continuarem per aquest camí i no deixarem d'esforçar-nos per aconseguir una major participació i col·laboració entre els nostres associats. Sabem que, malgrat la bona voluntat que hi posem, la nostra feina és millorable i per aquest motiu demanem a cadascun dels associats un interès més gran i una col·laboració més diligent en totes les activitats d'ordre cultural. El Centre Comarcal Lleidatà és el resultat de l'esforç conjunt dels associats.

Quan el proper butlletí vegi la llum segurament el Centre Comarcal Lleidatà disposarà, si és considera convenient, d'uns nous estatuts. Sobre aquesta qüestió voldríem palesar la importància que tenen per l'Entitat, voldríem que els analitzeu a fons i que en l'Assemblea General en la que s'hauran d'aprovar la vostra decisió fos el resultat d'una anàlisi personal ben calibrada.

La Junta Directiva.

ACTIVITATS DEL CENTRE

ACTE PATRIÒTIC AL FOSSAR DE LES MORERES

Diumenge dia 4 de gener.

Com ja és habitual, el diumenge dia 4 de gener una representació del Centre Comarcal Lleidatà va fer una ofrena floral al Fossar de les Moreres. El nostre president, senyor Teixidor, va pronunciar un emotiu discurs en memòria dels màrtirs d'aquella desgraciada guerra en la que els catalans vam perdre tots els nostres drets, ben lluny encara de ser recuperats.

Tot seguit, el senyor A. Ayala, membre del Memorial 1714, va fer una dissertació.

El diumenge el Centre Comarcal Lleidatà de Barcelona, amb el seu president al capdavant, van fer un acte patriòtic de memòria al monument dedicat als "Defensors de les llibertats i Constitucions de Catalunya i als morts en el setge de Barcelona 1713-1714" en el Fossar de les Moreres de Barcelona.

L'ofrena foral que es fa cada diumenge a les 12 del migdia, aquest diumenge fou feta per aquesta Entitat capdavantera en iniciatives en defensa de la nostra identitat.

No cal dir que les paraules del Sr. Teixidor, president del centre, encoratjant-nos, van ser emoti-

ves i plenes de sentiments.

Us diré que aquest monument del Fossar de les Moreres té alguna cosa que s'hauria de canviar, per exemple, en la inscripció i diu:

Als defensors de les llibertats i constitucions morts al 1914.

Això vol dir que no queden defensors d'aquestes llibertats, ja que van morir tots en 1714.

En canvi si diem:

Als defensors de les llibertats i constitucions de Catalunya i als morts en el setge de Barcelona 1713-1714.

Això vol dir, lectora/lector que segur que sou defensors de les Llibertats i Constitucions de Catalunya, que aquest també és el nostre monument.

Les llengües anglesa, francesa i Castellana no poden estar al costat de la catalana en el monument, perquè són les llengües dels agressors. Si es vol explicar els fets s'ha de fer en quantes més llengües millor, però MAI han d'estar en la dedicatòria del monument.

Sol·licitem la col·laboració de persones i entitats, perquè mai no faltin flors al monument.

Ara i sempre units per defensar la nostra dignitat i llibertat.

ACTIVITATS DEL CENTRE

POEMES I CANÇONS Diumenge dia 11 de gener.

De la mà de Maruixa de Siles i de Ventura Niubó ens arriba al Centre Comarcal Lleidatà una faceta cultural inèdita i extraordinària, un equilibri perfecte entre l'art plàstic, la poesia i la música destinat a omplir la tarda del segon diumenge de cada mes. Als associats i associades de acusada sensibilitat artística se'ls ha obert amb POEMES I CANONS un camí per a gaudir amb la declamació i la música.

ASSEMBLEA GENERAL ORDINÀRIA ANYAL

Dissabte dia 31 de gener.

Davant una considerable assistència d'afiliats el senyor president va fer una anàlisi de les activitats del Centre de l'exercici de l'any 2003 i de les millores realitzades en els locals de la nostra Entitat. Es va aprovar la gestió realitzada, els comptes i el pressupost per l'any 2004. Els caps de les diferents seccions van exposar el desenvolupament experimentat durant l'exercici passat i els projectes futurs. No hi va haver canvis en la constitució de la Junta de Govern.

Volem destacar com a nota important la notícia de la incorporació d'un grup de joves proce-

dents de les contrades lleidatanes que van fer la presentació amb unes paraules molt interessants que podeu llegir en la secció d'aquest butlletí titulada l'EXILI.

CALÇOTADA A LES GARRIGUES (VINAIXA)

Dissabte 14 de febrer.

Cinquanta-quatre socis i sòcies van viatjar a les Terres de Ponent, a les Garrigues, per celebrar la calçotada. Després d'haver esmorzat a Vinaixa ens van traslladar a Serral per visitar les bodegues Portell i una exposició d'alabastre. Un parell de visites culturalment molt importants. Es va tornar a Vinaixa a menjar calçots i després de la sessió de ball corresponent retorn a Barcelona.

FESTA DEL CARNESTOLTES

Dissabte 21 de febrer.

L'ambient va ser extraordinari 130 socis i sòcies van omplir la sala del Centre per celebrar la simpàtica festa dels Carnestoltes. L'espai va ser insuficient per encabir a tots els que hi volien assistir i una bona part de les sol·licituds hagueren de quedar desateses. Per a pròximes edicions d'aquesta festa caldria ampliar l'espai dedicat a sala menjador.

Les disfresses van ser d'una originalitat extraordinària. Cal destacar la participació en massa de la família Ensenyat que, amb tres generacions disfressades, va aportar la nota més simpàtica i entranyable de la festa. Felicitats a tota la família, que endemés va saber guanyar uns bons premis.

Totes les disfresses van rebre premi.

Una petita mostra de les disfresses.

COMARQUES LLEIDATANES

ARA LLEIDA

Josep Bellet i Falcó

No manifestarem cap novetat si afirmem que, tradicionalment, Lleida ha estat, i encara és, la Ventafocs de les quatre províncies catalanes, la gran oblidada del centralisme barcelonès. El creixement del nivell de vida dels lleidatans, tot i reconeixent l'existència de zones poc desenvolupades, ha estat excel·lent, però la seva riquesa no es deu al suport del Govern de l'Estat o a l'autonòmic, sinó a l'esperit emprenedor, a l'afany de superació i ganes de treballar d'una gent que, malgrat l'oblit endèmic que han sofert aquelles terres per part dels òrgans de decisió política i econòmica, han agafat l'arada i han mirat endavant disposats a guanyar-se tot sols un lloc de privilegi en una societat avançada. I ho han aconseguit. I el mèrit és doblement valuós perquè no necessiten donar les gràcies a ningú.

El Centre Comarcal Lleidatà s'alegra profundament de l'avanç experimentat en les contrades de la que som oriünds la major part dels associats, però no basta l'alegria, cal proclamar ben alt que les terres de Ponent mereixen més atenció per part de les autoritats de la que han rebut fins ara.

D'altra banda, un centre com el nostre que té per objecte l'agrupació de les persones originàries d'aquelles terres residents a la Ciutat Comtal i rodalies per a fins de mutu afecte, de cooperació i d'esbarjo, ha de tenir també per obligació col·laborar en la promoció de les comarques lleidatanes en tots els seus aspectes. Barcelona ha de conèixer millor la riquesa econòmica, cultural, artística, paisatgística, gastronòmica de la nostra terra per valorar millor la capacitat creativa de la nostra gent. Barcelona ha de descobrir l'ànima, l'esperit dels lleidatans que malgrat l'oblit endèmic que han patit al llarg de la història han donat mostres d'una catalanitat a prova de totes les contrarietats.

Estem obligats a ser ambaixadors de Lleida a la Ciutat Comtal. I per aquest motiu el Centre Comarcal Lleidatà ha de ser pels barcelonins una finestra oberta a les terres de Ponent. I pels habitants de les comarques lleidatanes una sendera o una mena de llit fluvial per fer arribar a la ciutat de Barcelona la manera de ser, la idiosincràsia de la gent lleidatana, l'esperit dels que han romàs tossudament agarrats a les arrels.

Fa uns mesos, el senyor Peguera, secretari del Centre, va proposar un projecte de col·laboració de la nostra Entitat amb els Consells Comarcals de la província de Lleida. La proposta era prou interessant i no pot quedar oblidada en un cul de sac. Cal revifar-la, estudiar-la en profunditat i posar-la en marxa immediatament.

El repte és interessant i per aquest motiu proposo la creació d'una Comissió de treball encaminada a elaborar un programa de divulgació i agermanament que abasti tot el territori lleidatà, des de La Val d'Aran al Segrià i des del Pallars Jussà al Solsonés.

OPINIÓ

PENSEM EN LA GENT GRAN

Comissió de la Gent Gran del Centre Comarcal Lleidatà Terra Ferma

El segon apartat de l'article 3r dels nostres Estatuts fa referència a:

“... la promoció, assistència i ajut als socis de la Tercera Edat, constituint una Secció de Benestar Social anomenada TERRA FERMA, posant a la seva disposició els elements que calguin per a una convivència agradable com a lloc de reunió i centre de tota classe d'activitats.”

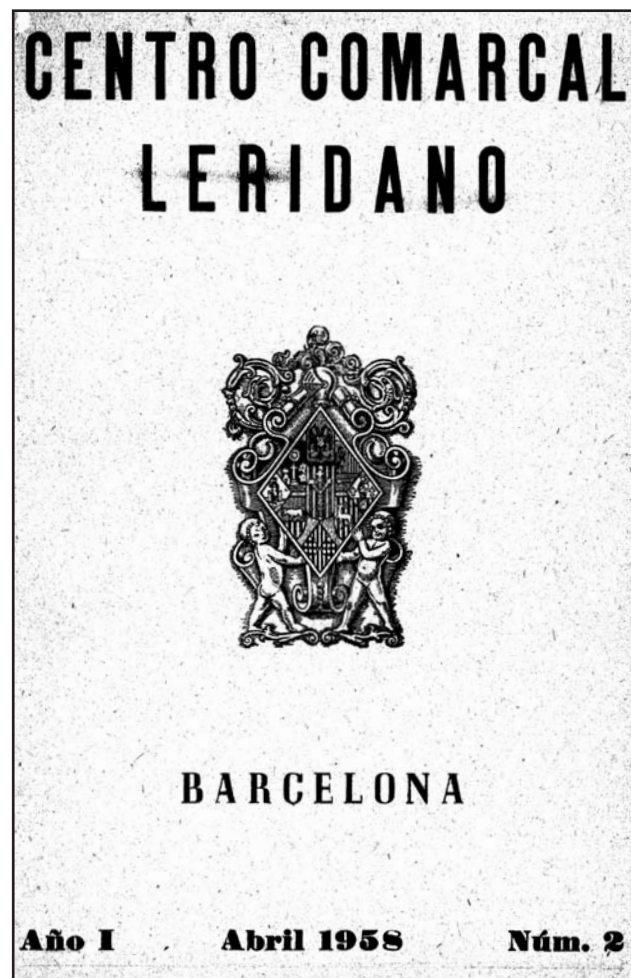
Considerem que l'interès de qualsevol Junta de Govern d'una entitat com la nostra, formada majoritàriament per persones jubilades, ha de ser en primer lloc conèixer les necessitats del grup i donar satisfacció, dins de les possibilitats que tinguin a la mà, als problemes propis de la GENT GRAN. En certa manera, una bona part de les activitats que el Centre desenvolupa encaixen perfectament amb els elements que podríem considerar primordials, tot i així a principi de l'any passat la Junta de Govern va prendre la decisió d'estructurar i ampliar-ne el seu abast.

Però la bona voluntat dels directius de la Secció de BENESTAR SOCIAL serà insuficient si no troben l'interès i la cooperació necessària entre les persones que intenten servir. I quan fem referència a l'interès i la cooperació estem parlant de participar no solament en les activitats lúdiques, nombroses en el nostre Centre, sinó integrant-se en aquelles tasques d'assistència i ajut al necessitat, participant d'una manera passiva i activa en els actes, conferències, taules rodones que s'organitzin i d'una manera molt especial canalitzant les inquietuds, els problemes i els suggeriments cap a la direcció de la Secció.

De fet són moltes les organitzacions dedicades a vetllar pels interessos de

la GENT GRAN, ja sigui per lluitar contra la injustícia que representa la migradesa de bona part de pensions, o per la manca d'assistència social domiciliaria, o per l'ingrés a residències geriàtriques. En fi, la gamma de necessitats pròpies de la GENT GRAN és massa extensa per enumerar-les totes. El CENTRE COMARCAL LLEIDATÀ no pot romandre indiferent a aquest problema. Doncs, som-hi!

Oportunament sereu informats dels avenços que vagi realitzant la SECCIÓ DE BENESTAR SOCIAL TERRA FERMA. Esperem i demanem la vostra ajuda i complicitat.

Portada d'un Butlletí de la 1a Etapa dels temps foscos.

GRUP L'EXILI

PARAULES DE PRESENTACIÓ DEL GRUP L'EXILI
A L'ASSEMBLEA GENERAL ORDINÀRIA DEL MES DE GENER

Molt bona tarda, benvolgudes i benvolguts compatriotes.

Abans que tot voldríem agrair a la Junta l'oportunitat que ens ha brindat per presentar-nos avui, enmig de l'òrgan decisiu més important d'aquesta institució: l'Assemblea General. Aprofitant, doncs, la solemnitat de l'acte voldríem adreçar-vos unes breus paraules.

Som un grup d'una vintena de joves vinculats -com vosaltres- a les terres de Ponent, a les comarques lleidatanes. La major part hi hem nascut i per motius diversos -ja sigui d'estudis o feina- residim a Barcelona.

Per sort un bon dia algú ens va fer descobrir aquesta ambaixada, aquesta casa comuna dels lleidatans a la capital del nostre tan estimat petit gran país.

Tenim moltes ganes de poder treballar pel Centre i aportar el nostre gra de sorra a la pàgina de la història de Catalunya que ha escrit el Centre Comarcal Lleidatà en els seus més de 75 anys d'existència.

Tenim al cap diversos projectes que ens agradaria portar-los endavant sempre comptant amb el vostre suport. És la nostra intenció compartir amb totes i tots els socis les nostres il·lusions.

Entre les accions que ens agradaria emprendre a curt termini hi destaquen la creació d'un grup de teatre jove, comunicar i expressar les nostres opinions i inquietuds a través del butlletí i fer passar pel nostre Centre joves lleidatans de reconegut prestigi. Però les dues fites més importants que ens hem proposat és aconseguir portar a terme un "aplec" juvenil de tots els lleidatans que viuen, estudien o treballen a Barcelona i iniciar un llibre de relats amb els vostres testimonis personals. Una història viva de les dones i homes del Centre que serveixi als joves per saber d'on venen; perquè sense conèixer els orígens -les arrels de la nostra història- difícilment sabrem cap on podem anar demà.

No podem acomiadar-nos sense agrair la magnífica hospitalitat amb que hem estat rebuts a l'entitat. A tot els socis i sòcies, gràcies. I en especial als senyors Josep Valls, Ventura Niubó, Josep Bellet i el president Teixidor i la seva Junta directiva.

Per acabar dir-vos que el grup de joves del Centre portarà per nom l'EXILI. No és un nom triat a l'atzar. Vol ser el nostre senzill però sentit homenatge a totes aquelles i aquells que van haver de marxar de la seva terra.

Moltes gràcies. Esperem que la vostra saviesa i experiència i la nostra empenta i inquietud enforceixen, encara més, l'esperit del Centre Comarcal Lleidatà. Visca les terres de Ponent. Visca Catalunya.

GRUP L'EXILI

PONT ENTRE GENERACIONS

Grup de joves l'Exili

Fa uns mesos que el grup de joves l'EXILI va ingressar al Centre. En tan poc temps ens ha arribat a través de tots els sentits la percepció que ens ha acollit un espai clau en la història d'aquest país. Escenari que ha donat caliu i protecció a iniciatives que han resultat determinants, punt de referència de tota una onada de gent que va deixar les Terres de Ponent (casa seva) per treballar i construir la capital del país en tots els àmbits i, sobretot, entitat en la primera línia de defensa de les llibertats de Catalunya i de la seva gent. Han passat molts anys, generacions de lleidatans, i el procés es repeteix. Una nova fornada de lleidatans, nosaltres, hem fet el mateix viatge: de Ponent a la vora del mar.

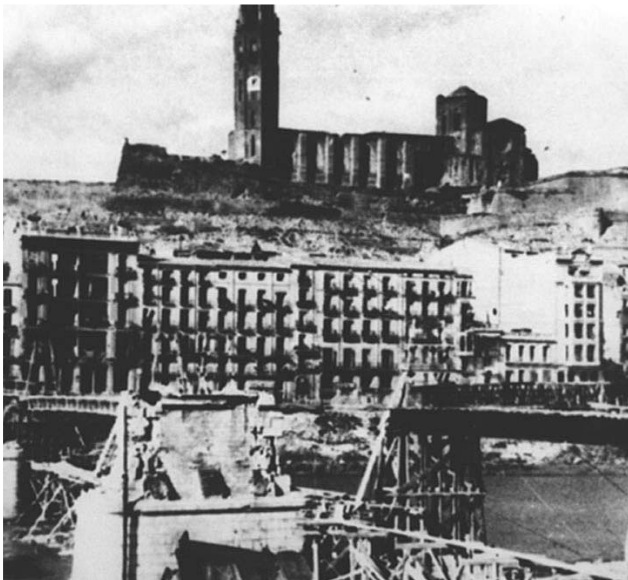
En aquest moment de la història, i si ens permeteu la confessió, ens sentim orgullosos de connectar amb aquesta tradició de dignitat. En aquest sentit, ens hem proposat un objectiu ambiciós que tot seguit us traslladem, tot esperant que l'acolliu amb el mateix entusiasme amb que nosaltres l'hem ideat.

Tot parteix de la certesa que la història en majúscula dels països és una suma de les petites històries personals de la seva gent. I hem pensat que la millor manera d'aprendre les lliçons de la història és no oblidar-les. Us

proposem establir un pont simbòlic entre les diverses generacions que convivim en el Centre. Ens adrecen a tots aquells de vosaltres que algun dia van haver de fer les maletes i establir-vos a Barcelona. Volem conèixer la vostra història. Per què va marxar? Com ho va fer? Quina Barcelona us va trobar? Quins records teniu presents? Què us ha tocat viure en primera línia? Com ha canviat el país? Per què?

La nostra proposta: una conversa entre un soci veterà del Centre i un dels membres del Grup de Joves. Volem compartit històries, vivències i sensacions. Estem segurs que sortiran a la llum tot el que tenim en comú, que és molt, i tots plegats tindrem una visió més amplia, panoràmica, de la història, el present, i futur del país i del Centre.

El nostre Compromís: tenir una xerrada tan llarga com calgui amb tots els que vulgueu. Transcriure-la i publicar-ne una cada trimestre al Butlletí del Centre Comarcal. Els qui hi estigueu interessats, us preguem que ho feu saber a qualsevol dels membres del Grup de Joves l'EXILI al Centre. O bé que feu arribar la manera de contactar amb vosaltres a les secretaries de la nostra entitat. De seguida ens posarem en contacte amb vosaltres. Moltes gràcies.

PÀGINES LITERÀRIES

DE CARA AL SOL QUE PETA

Josep Bellet i Falcó

Al meu poble, els darrers dies de febrer de 1939 hi bufaven aires de renovació i grandesa. Amb prou feines feia un parell de mesos que havíem estat “alliberats” de les urpes dels rojos separatistes. L'Ajuntament nomenat pel Govern del nou règim s'havia apoderat del Centre Republicà, hi havia instal·lat les oficines i havia convertit l'excel·lent terrassa del ball en pati d'instrucció dels joves falangistes, dels quals formava part. L'edifici de pedra construït amb la suor de tants republicans, contaminat pel cant rancunios i anti-espanyol d'Els Segadors s'anava purificant lentament amb l'himne patriòtic i esperançador del Cara al Sol, entonat matí i tarda pels joves falangistes abans que iniciéssim la instrucció militar.

A dos quarts de deu del matí del dia 26, darrer diumenge de febrer, a la terrassa del Centre Republicà hi bufava un cerç que no tenia entranyes i, fos pel fred o pels nervis, la bellugadissa de carn uniformada era impressionant. El període d'instrucció s'havia clos ahir i avui ens tocava anar a missa en formació. Hi havia un sentiment d'orgull i vanitat en tots nosaltres i crec que no n'hi havia per menys, perquè feiem patxoca amb les camises blaves, corretjam negre, boina roja i el jou i les fletxes cosides sobre la butxaca esquerra de la camisa, damunt mateix del cor.

Els components de la milícia ens havíem arremolinat a una banda de la terrassa amb l'arma corresponent a les mans: fusells de fusta nous de trinca, sortits de fàbrica, impecables i tan ben fets que semblaven reals. Els set que érem una mica més alts, teníem mes habilitat marcant el pas i portàvem l'arma sobre l'espatlla amb més orgull i dignitat havíem estat seleccionats per formar l'esquadra de gastadors i ens distingíem de la resta per la cinta vermella cosida en forma de be baixa invertida sobre la mànega esquerra de la camisa.

A un altre racó de la terrassa s'hi havia agrupat, amb els estris a punt, la colla de presumptuosos que formaven la banda militar. A la claror d'un sol poruc i fredoluc les trompetes brillaven com l'or i els timbals pintats amb franges “rojo y gaulda” semblaven flamejar. Algun tim-

baler vanitos regulava els tensors del timbal per fer tibar la pell i arrencar a l'eina un so més viu. Els trompeters havien començat a fer llavi. Aquesta colla d'endollats havia estat seleccionada personalment pel “Jefe Local de la Falange”, en José, un homenet d'edat mitjana de procedència aragonesa, rodó i baixet com un cigró, curt de seny i de lletres i que, malgrat que en solfa no distingís les blanques de les negres, a criteri de les jerarquies locals va fer una selecció impecable: es va donar la circumstància que les promeses bethovenianes de la vila havien nascut, quina coincidència, en les famílies més rematadament carques.

La formació del “espíritu nacional”, la instrucció militar, l'educació de la bufera dels trompeters i l'ensinistrament dels braços dels timbalers va ser feina del “Bufes”, un xicot oriünd dels altiplans castellans, més magre que un Divendres Sant i que tocava la trompeta com un àngel. Sempre anava vestit de falangista amb unes peces de roba tres talles massa grans i, és clar, on no hi havia carn hi havia bufes. Vet ací la causa del renom que s'havia guanyat.

Menjava a casa de les autoritats locals, i amb aquests hostalers no hi havia manera d'engreixar-lo, perquè un dia l'invitava un i l'endemà se n'oblidava un altre, i com que el jove es feia un tip de treballar i bufar, a mesura que passaven els dies les orelles li transparentaven i l'espina se li anava quedant cada cop més eixuta. Nosaltres l'avisaven, li dèiem que si no s'espavillava aquell hivern beuria oli. Però el xicot no ho entenia això de beure oli, per a ell, un home de profundes arrels falangistes “beber aceite” volia dir fer empassar mig litre d'oli de ricí a les dones que en la zona republicana s'havien distingit practicant alguna activitat antifranquista.

El Bufes era un esperit pur, un convençut de les essències sublimes del nacional-catolicismo. Després d'haver-nos edificat amb cadascuna de les seves xerrades patriotes, sempre acabava dient: “.. pero valem más dos cojones que un montón de razones”. I nosaltres vam mamar tan “espíritu nacional” i vam aprendre tan bé el valor dels òrgans genitals que, amb el propòsit de materialitzar el missatge, vam organitzar la nostra primera competició esportiva-genital de l'època franquista. Cadascun deixava un cromó en dipòsit, després ens afileràvem

de cara a l'envà de l'Ajuntament a competir pixant, i era declarat campió i s'emportava tots els cromos el qui feia arribar la pixarada més amunt. En quatre dies els baixos de l'Ajuntament van quedar impregnats d'una ferum fastigosa del que ens sentíem orgullosos. Era tan gran la dosi d'espíritu nacional que el Bufes ens havia infós que consideràvem un orgull que es comentés per tot el poble que els baixos de l'Ajuntament odoraven a pixum de falangistes joves.

Però no divaguem. Anem per feina. El que us volia dir és que, havent acabat el període d'instrucció, havia arribat l'hora d'anar en formació a missa, i per aquest motiu, ahir, dissabte, el "Jefe local de la Falange" amb el propòsit de determinar l'espai que havíem d'ocupar va voler que féssim tots plegats una visita d'inspecció a l'església. La casa de Déu feia pena. Els rojos ho havien cremat tot. Per altar una taula vella i corcada i per confessorari una mena de gàbia feta pel mateix capellà amb les fustes de caixes de material de guerra. Havíem començat a prendre possessions seguint les ordres d'en José, i quan més afanyats estàvem en la tasca es va presentar el rector que molt amablement va preguntà que hi feien allí.

-Estamos probando la forma de situar la banda de trompetas y tambores, los gastadores i...

-Gastadors! -Va exclamar el capellà, poc avesat al vocabulari castrense -Aquí no estem per gastadors. Ho necessitem tot per l'església. Que no ho veieu com l'han deixada? I de trompetes i timbals res de res. Que la casa de Déu no és cap circ.

-Le hablo de las trompetas de la banda de la Falange- exclamà en José, força mosca.

-Aquí s'hi ve a resar i no a bufar la trompa.

Que va haver dit! La cara d'en José es va convertir en un pebrot roig. Els ulls petits i estirats se li arrodoniren i a punt estigueren de sortir-li de les òrbites. I amb una veu d'"ordenomando" que acolloní el rector, va cridar:

-Falange viene a la iglesia a lo que le da la gana. I a partir de ahora hábleme en cristiano.

Malament, vaig pensar. Però si hi parla sempre en cristià, aquest home!

-Perdone, don José -respongué acollonit el capellà-. Es que yo no sabia nada de todo esto, ¿sabe? Como no me han avisado... Pero... tranquilo... tranquilo, porque usted ya sabe que la casa de Dios está siempre al servicio de la Falange i de Franco.

Això passava ahir... I ara que ja han tocat tres quarts de deu del matí del darrer diumenge de febrer hem de sortir a formar davant de l'Ajuntament. Allí ens hi espera una multitud expectant. El poble vol veure la marcialitat dels "Flechas", aquest era el nom que ens correspon als nois de deu i dotze anys, promeses d'un futur gloriós pel nostre poble.

-A cobrirse. Firrrr...mes!. -Crida en José.

Les mans espeteguen sorollosament sobre la part exterior de la cuixa dreta. El cornetí del "Bufes" sonà clar, estrident, donant ordres. Taló del peu esquerre lleugerament aixecat per iniciar la marxa i, tots a una, al so de les trompetes i els timbals, carreguem els fusells sobre l'espatlla i avancem marcialment. Desfila amb honor una petita mostra de l'Espanya triomfant. Obren la marxa els gastadors grans, amb fusells de debó, segueixen els tres abanderats amb l'espanyola flanquejada per la de la Falange i la del Requetè. Darrere seu segueixen les autoritats, amb la camisa blava i la boina roja, trepitjant ferm el terra amb pas marcial, segur. Els segueix la banda de trompetes i timbals i tot seguit l'esquadra dels gastadoretos, la meva, i al nostre darrere una rècula de nois i noies falangistes, els Fletxes i les Margarides que encara no sabem marcar el pas.

Deu donar gust de veure-ho tot això, perquè sembla que la nostra formació encoratja el gran nombre de badoocs que han acudit a veure'ns.

Arribem a l'església i hi entrem en fila índia. Fusell en ma i la boina vermella lligada a l'espatllera esquerra de la camisa. Se suposava que hi entraríem en silenci, però no, hi entrem armat tot el terrabastall que és capaç de fer el patriotisme! Una estona després l'església és plena. Hi ha tot el poble. Els de dreta volen donar gràcies a Déu, perquè han salvat la vida que havia estat en mans de la bèstia marxista, i els d'esquerra a demanar al Senyor que no els facin la pell ara que estan en mans de la Falange.

Els gastadors grans s'han col·locat al presbiteri voltant la taula vella que serveix d'altar i durant tota la missa hi romandran fermes, encararats igual que estaquirotos, amb el fusell plantat al costat de la cama. En sortir el capellà de la sagristia i veure's envoltat de fusells ha quedat profundament afectat. Li ha semblat que estava en front d'un escamot d'execució. Ni els rojos no li havien fet passar un tràngol com aquest. Ha mirat amb ulls porucs els feligresos i les feligreses i en lloc de mantellines

negres ha trobat una església com un camp de roselles.

Les tres úniques mantellines que hi ha a l'església les porten les tres velles que s'han col·locat enmig de tots nosaltres, disposades a no cedir el lloc que havien tingut sempre. S'havien portat les cadires mitjanes de casa i havien començat la feina tot seguit. Eren dones de fe, pencaires de l'oració que donen glòria a Déu de tres maneres diferents i alhora: oeixen missa, passen les comptes del rosari i inicien la dormida tan bon punt el remoreig del gregorià i els dominus bovisqums del rector els traspassa el cerumen de l'oïda. La mel, però, se'ls ha acabat ben d'hora, quan el Bufes es porta marcialment el cornetí a la boca per anunciar el moment de la consagració. Tararii! Tit! Mare de Déu, quin ensurt! Les velles es desperten esglaiades com si haguessin sentit el toc de la trompeta del Judici Final. Nosaltres clavem pràcticament un dels genolls a terra, tal com estava manat i assajat. I ens ha sortit prou bé l'operació, perquè amb tant fusell de fusta i baioneta calada com portem podíem prendre mal. El rector, pobre home, també s'ha esferèit, però com que és un bon professional ho ha dissimulat força bé.

En arribar a la comunió s'inicia una gran desfilada. Mare de Déu! Això és la multiplicació dels pans. El capellà sembla que faci màgia traient sagrades formes del copó. Les hòsties no s'acaben mai. Deu ser una mena de premonició que en el règim franquista hi hauria sempre hòsties per tothom.

Tot marxa bé fins que el Bufes s'apropa a l'altar per combregar. Ho fa amb gran parsimònia, tal com ho requereix la situació i la conveniència d'agermanar l'esperit falangista amb l'Església. El desnerit flecta els genolls a terra i obre la boca com un pollet de garsa. Tothom esta pendent d'aquest noi castellà, i vet aquí que en aquell precís moment, al Bartomeu, un camarada que tinc al meu costat, se li acut fer un comentari en alta veu:

-Si el dinar no és més abundant que l'esmorzar, avui li sortirà una bufada nova.

Quina barra! L'església en pes esclata a riure, tothom menys el José, que amb cara de "bull dog" puja amb un salt al presbiteri i fot un crit com un ximplet:

-Silencio, cojonos! Fir... mes!

Si, "firmes". Demà m'afaitaràs. A veure qui pot parar de riure.

Al pobre rector li agafa la suor de la mort. Clou la missa de pressa, com si hagués agafat una dreuera. Abans de donar-nos la bene-

dicció fa un petit parlament per agrair a les digníssimes autoritats haver realitzat un acte tan reconfortant com el que acabàvem de presenciar. Per acabar més o menys va dir això:

-Con actos como éste demostrais que sois los auténticos restauradores de la fe católica i con vosotros la España inmortal será de nuevo tierra de cruzados y martillo de todas las heregias.

I tot seguit ens beneeix.

Sortim al carrer de la mateixa manera que hi havíem entrat. Ep! Que s'interpreti malament això. Vull dir que sortim igualment en fila índia per tornar en formació cap a l'Ajuntament..

-A cubrirse! Atención! Firm...mes!

És el crit esgargamellat d'en "José", i un altre cop les mans cauen espetegant sobre les cuixes.

Cinc o sis ex-combatents del Tercio de Nuestra Señora de Montserrat, sense pensar-s'ho gaire, es despengen cantant l'"Ornamendi", l'himne del Requetè i, ai, Déu meu! Aquests si que l'han feta grossa, perquè el "José", fet una bèstia, fet un porc, s'embruta amb Déu i bramant com un ase crida:

-Falange canta Cara al Sol -i entona l'himne de la Falange.

El capellà, que ha sortit a la porta de l'església amb la intenció acomiadar les jerarquies, en sentir aquest reneccargolat nota que les cames li fan figa, té por de caure desmaiada i s'abraça a l'alcalde i al blasfem "Jefe Local del Movimient".

Les beates que durant l'ofici havien estat enmig de tots nosaltres fan el senyal de la creu i se'n van cap a casa amb la cadira sota el braç corrent com un parell d'esperitades.

En Pere i en Miquel, dos catòlics d'irreprotxable pedigrí, abaixen el cap avergonyits i s'esmunyen discretament amb les llàgrimes als ulls, mormolant:

-Aquesta gent! Aquesta gent!

I nosaltres, els joves adoctrinats pel Bufes, els que teníem la missió d'encarrilar la pàtria *por el camino del Imperio hacia Dios*, tornem a desfilat carrer Major avall en formació militar, al so de les trompetes i els timbals, amb els fusells de fusta sobre l'espatlla, aixecant el mentó per fitar les banderes enlairades. Missió complerta. Hem celebrat una jornada de glòria nacional i anem a desar els estris als baixos de l'Ajuntament que ferumegen a pixats de falangistes joves. Amb una mica de sort encara tindrem temps de treure'ns un cromó de la butxaca i fer-hi una altra pixarrada.

AIRES POÈTICS

CAPVESPRE

D'en Josep M. Llevaria i Trato (Primer premi als Jocs Florals organitzats per Radio Molins de Rei, adjudicats el dia de Sant Jordi de l'any 1999)

*La tarda cau amorosa
com un mantell d'or brunyit,
la lluna apunta confosa,
hi ha núvols color de rosa
i un estel descolorit.*

*A ponent la flamarada
que amb pinzellades de foc
ha tenyit la gran amplada,
ara ja es sent desmaiada
i es va apagant poc a poc.*

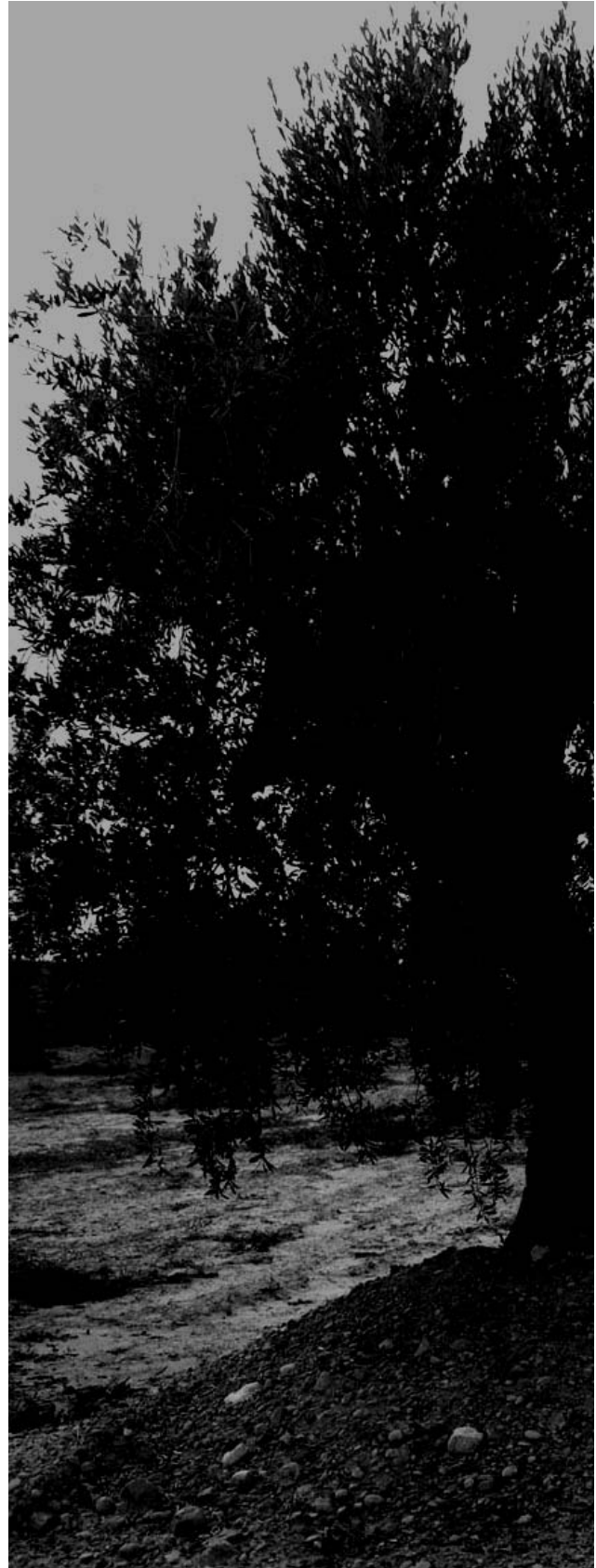
*L'aire fi besa la fulla,
l'una a l'altra es van besant
de l'arbre cap se'n despulla,
ni un sol branquilló s'embulla.
l'oreig du un ritme d'amant.*

*Brunzent llisca una oreneta
per sota el fullatge espès,
la llum del fons, indiscreta
dibuixa la silueta
d'uns llavis a frec de bes.*

*Per l'amor que és dolça l'hora
del capvespre reposat,
amb la llum, ven a la vora
pit endins i pit enfora
quin perfum d'eternitat.*

*Ara l'aire fi s'atura
el cel pren un blau morat,
la lluna esdevé més pura
i creix la fosca amb fretura
de veure-ho tot estrellat...*

*... i en la dolça soledat,
el primer grill ja murmura.*

CRÒNICA D'UN VIATGE

1905: PRIMER MONUMENT A MN. CINTO VERDAGUER

Anton Sala-Cornador

“ES TURONET DE SES PEDRES LLUÏDORES “

*-Què és més antic
al turonet voltat de suros,
ses pedres lluidores,
l'abraçada de dos enamorats,
l'estola que ens relliga a l'infinit
o les ales de l'àngel
que han crescut a l'espatlla del poeta?
Al turonet plantat de suros
i de pins pinyoners
ho acullen tot des de l'origen.
No hi ha hagut mai turó
sense pedres que ens mirin donant llum,
mirallets de cada hora i cada instant,
immòbils per tornar-nos reflectida
la vida transparent
d'una eterna claror bellugadissa.
A les sureres hi ha senyals
i gestos de dolor i de mort
i seca soledat de fulles verdes.
Hi ha alguna cosa de sempre i des de sempre,
la Terra Catalana,
mare fecunda,
arrelada i florida a mig aire del cel,
la poesia amb ales del nostre Mn. Cinto,*

Aquest monument al nostre gran poeta Jacint Verdaguer és el primer que es va construir en homenatge a la seva obra i vida exemplar, després de la seva mort el 1902 a Vilajoana. Tots coneixem les circumstàncies adverses que va haver de patir al final de la seva vida i com va saber defensar amb bon dat i decisió els seus altruistes i evolucionats punts de mira. Aquest monument de l'àngel s'anomena així per tothom, perquè les ales que creixen a l'espatlla del poeta destaquen poderosament. Només es pot veure des de davant la cara i cos del poeta i el braç dret assenyalant el Monestir de Sant PERE DEL BOSC i el seu braç esquerre vertical i formant una creu amb l'horitzontalitat de l'altre i agafant una estrella resplendent bai-

xada del cel, enlairada pel damunt de tot del monument, dedicat a la MATER DIVINAE GRACIAE com pot llegir-se a la bola del món que sosté l'escultura de Mossèn Cinto transformat en àngel de la LLUM. S'hi poden llegir aquests versos de Verdaguer:

*MARIA AL CEL GUIA
PER CAMÍ DE FLORS
ANEM-HI, CORREM-HI
CANTANT SOS AMORS*

L'arquitecte Enric Montserdà i Vidal el va erigir per encàrrec del comte de Jaruco Nicolau Font i Maig. Van participar-hi els escultors de la pedra i el bronze Federic Bechin i Joan Pujol, segons models D'Arnau Eusebi i Mascort.

A la cara lateral de Sant Jordi hi ha gravats tres versos del seu amic Collell que alguna mà impia ha intentat mutilar-hi la paraula “catalana”.

*De la fe màrtir sagrat
A la terra catalana
Deu-li pau i llibertat.*

L'antic Monestir benedictí de Sant Pere del Bosc, ha tingut moltes transformacions, fins al deliciós santuari de la Mare de la Gràcia Divina del segle XVIII i essent comprat tot el conjunt pel comte que el va destinar, potser per redimir-se d'alguna taca inconfessable, a la sagrada funció d'asil. S'hi ha construït una creu de terme per Josep Puig i Cadafalc que a més a més hi va alçar un bellíssim oratori a cel obert.

La finca, amb les dues cases dels guardes, també modernistes, és una extensa zona de boscatge al costat del camp de golf de l'àngel i es troba més enllà de la Urbanització del CONDADO DE JARUCO al municipi de Lloret de Mar.

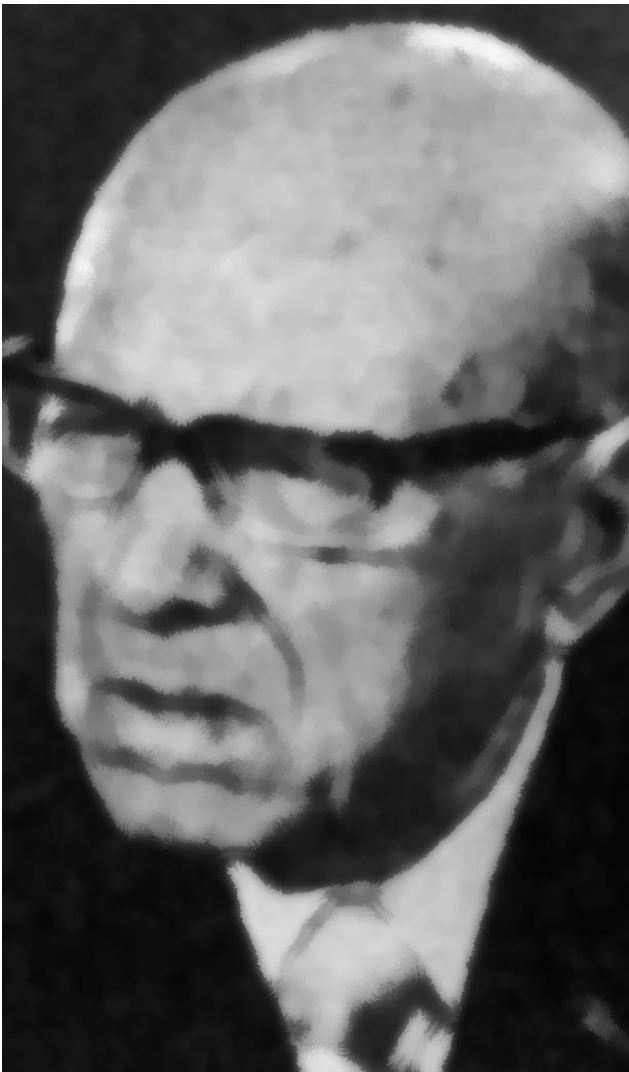
PERSONATGES DE CATALUNYA

PAU CASALS

“Jo sóc català. Avui Catalunya ha quedat reduïda a unes províncies d’Espanya. Però, què ha estat, Catalunya? Catalunya ha estat la nació més gran del món. Els dic, us diré, per què: Catalunya va tenir el primer Parlament, molt abans que Anglaterra. I fou a Catalunya on hi va haver un principi de “Nacions Unides”. Totes les autoritats de Catalunya es van reunir el segle XI a Toluges, -una ciutat que avui pertany a França però que abans era de Catalunya- per parlar de pau. Sí, al segle XI! Pau al món, perquè Catalunya ja estava contra la guerra, contra allò que les guerres tenen d’inhumà. Sí, al segle XI. Això era Catalunya! I joestic tant content d’èsser aquí, amb vosaltres, content i commogut...” “Fa molts anys que no toco el violoncel en públic, però crec que he de fer-ho en aquesta ocasió. Vaig a tocar una melodia del folklore català: El cant dels ocells. Els ocells, quan són al cel, van cantant: “Peace, peace, peace” i és una melodia que Bach, Beethoven i tots els grans haurien admirat i estimat. I, a més, neix de l’ànima del meu poble, Catalunya”.

(Paraules pronunciades per Pau Casals a l’ONU, 24 d’octubre de 1971).

Avui tothom coneix Pau Casals, però aquest motiu no ens pot sostreure l’obligació d’emprar aquest racó del nostre butlletí dedicat a enaltir personatges de Catalunya, convençuts que la figura d’aquest Català Universal, músic

per excel·lència, compositor insigne i director d’orquestra extraordinari, sinó també per les seves qualitats humanes i morals, lluitador irreductible per la llibertat i la pau, mereix un lloc d’honor en el cor de tots els catalans.

Pau Casals va nèixer el 29 de desembre de 1876 al número 2 del carrer de Santa Anna del Vendrell. Els primers coneixements musicals li foren tramesos pel seu pare, Carles Casals i Riba, també músic, coneixements que en Pau va ampliar posteriorment cursant estudis a Barcelona i a Madrid.

Des de la més tendra infantesa Pau Casals va demostrar una gran sensibilitat per la música. A l’edat de set anys el seu pare i el “Peret barber” li construïren la primera “carabasseta” considerada com un violoncel rudimentari i primitiu. Al 1888, a l’edat de dotze anys, comença a tocar l’orgue a l’església del Vendrell.

En el concert d’un trio de música de cambra donat al Centre Catòlic del Vendrell, el jove Pau Casals, un adolescent de 12 anys, veu i sent per primera vegada un violoncel, tocat per en Josep Garcia, i queda fascinat per aquell instrument. El seu pare li compra un violoncel de tres quarts i l’any següent comença a tocar al Cafè Tost de Barcelona, tres hores cada nit, set dies a la setmana per 4 pessetes de sou. Allí coneix a Isaac Albéniz que escriurà una carta de recomanació al comte de Morphy, aleshores secretari de Maria Cristina, reina regent d’Espanya. La reina li concedeix una beca de 250 pessetes mensuals i en Pau Casals inicia la seva segona etapa de formació musical a Madrid, al Conservatorio de Música y Declamación, amb Jesús de Monasterio com a professor de música de cambra.

Pau Casals abandonarà Madrid per Brussel·les i París i, després d’uns temps difícils en la capital francesa, decideix tornar per incorporar-se com a professor a l’Escola Municipal de

Música de Barcelona. És nomenat professor de violoncel del Conservatori del Liceu i comença a fer concerts en petites societats de la Ciutat Comtal com l'Ateneu Barcelonès i l'Ateneu Gracienc. Finalment és acceptat com a violoncel·lista a la Gran Orquestra del Teatre del Liceu.

Aquí coincideix de nou, entre altres, amb Albéniz, Enrique Fernández Arbós i Enric Granados.

Al 1920 fa el primer concert al Palau de la Música Catalana i al 1922 debuta com a director del Carnegie Hall de Nova York.

Enumerar el periple artístic d'aquest gran músic del Vendrell representa una tasca impossible per les possibilitats limitades d'aquest treball. Només ens resta dir que en Pau Casals, quan només contava vint-i-tres anys va iniciar una trajectòria professional inigualable actuant en els millors auditoris del món. A mes de ser un excel·lent professor i compositor, va ser un intèrpret innovador en l'execució del violoncel, introduint possibilitats tècniques i expressives completament desconegudes. Com a director va buscar la profunditat expressiva: l'esperit musical que ell assolía perfectament amb el violoncel.

Pau Casals ha estat un dels millors violoncel·listes del segle XX i ha estat reconegut internacionalment com un dels millors intèrprets i directors d'orquestra del seu temps.

Fins aquí unes breus pinzellades d'en Pau Casals músic. Parlem, però, una mica, d'en Pau Casals home defensor de la pau i la llibertat, d'en Pau Casals democràtic, d'en Pau Casals catalanista.

Com a defensor de la pau i la llibertat va mantenir una dedicació constata en la defensa d'aquests dons estimables, implicant-se en accions humanitàries, celebrant nombrosos concerts benèfics i intervenint diverses vegades a les Nacions Unides, l'himne de la qual va compondre.

A l'octubre del 1917, després d'haver triomfat a Rússia la revolució que hi implantava el comunisme, Pau Casals va decidir no tornar a tocar en aquell país.

El 15 d'abril de 1931 per celebrar la proclamació de la República dirigeix al Palau de Montjuïc de Barcelona la Novena Simfonia de Beethoven, amb l'Orquestra Pau Casals i l'Orfeo Gracienc.

El 1933, a causa de l'arribada d'Adolf Hitler al poder i la persecució dels jueus pels nazis, rebutja la invitació de Wilhem Furtwöngler per anar a tocar amb la Filharmònica de Berlín la temporada de 1934. En una carta escrita a Huberman, manifesta el ferm propòsit de no tornar a tocar a Alemanya mentre "la seva vida musical no sigui lliure".

El 18 de juliol de 1936 durant un assaig amb l'Orquestra Pau Casals al Palau de la Música Catalana, li anuncien la revolta militar encapçalada pel general Franco. La notícia produeix una gran pertorbació en l'ànim d'un home profundament amant de la pau de la llibertat i de la democràcia.

A finals de gener de 1939, quan les tropes feixistes ja han ocupat Barcelona, l'exili porta Pau Casals a Prades de Conflent.

Quan el 13 de juny de 1940 els alemanys ocupen París, Pau Casals, decideix abandonar França embarcant a Bourdeus cap a Nord Amèrica, però el vaixell és bombardejat pels alemanys i decideix tornar a Prades de Conflent, per continuar, des de la França no ocupada, la seva ajuda als refugiats espanyols i organitzar concerts benèfics per la Creu Roja i la Legió Francesa.

El 27 de juny de 1945, finalitzada la Segona Guerra Mundial Pau Casals fa un concert al Royal Albert House de Londres, amb l'Orquestra Simfònica de la BBC. En finalitzar el concert, pels estudis d'aquesta emissora transmet un missatge a Catalunya. Després d'una setmana de concerts per Anglaterra, com a protesta per la immobilitat anglesa en front de la dictadura del general Franco, decideix no tornar a tocar en aquell país i rebutja els Doctorats Honoris Causa de les universitats d'Oxford i Cambridge.

El 24 d'octubre de 1958, Dag Hammarskjöld, secretari general de les Nacions Unides amb seu a Nova York, el convida a fer un concert a l'Assemblea General, per commemorar el Dia de les Nacions Unides. El concert, juntament amb el "missatge de pau" va ser retransmès per ràdio a més de 40 països que des d'aquest moment el converteixen en símbol de la lluita per la pau al món.

A mitjans de la dècada dels 50 la guerra freda, les proves atòmiques i el rearmament de Rússia i els Estats Units van impulsar Pau Casals que havia quedat molt afectat per unes crides radiofòniques que amb el títol "Pau o guerra atòmica?" havia fet Albert Schweitzer; va iniciar junt amb aquest una campanya de protesta. Ambdós van publicar aquell mateix estiu una declaració conjunta demanant als governs de la Unió Soviètica i dels Estats Units que aturessin les proves nuclears i posessin fi a la cursa d'armaments.

Al setembre de l'any 1961 Pau Casals és rebut per David Ben-Gurion (primer ministre d'Israel) i Golda Meir. A l'octubre el president dels Estats Units, John Fitzgerald Kennedy el convida a fer un concert a la Casa Blanca. Dos anys després el mateix president li concedeix la Medalla de la Llibertat.

A grans trets, aquesta és la vida de Pau Casals que, exiliat per culpa del franquisme, morí a San Juan de Puerto Rico l'any 1973, a l'edat de noranta-sis anys. Actualment les seves despulles descansen en el cementiri del Vendrell. Reposi en pau el mestre i el patriota català que a la Seu de les Nacions Unides, davant de tot el món que l'escoltava, d'una manera tan senzilla com sublim, va agafar el violoncel i abans de començar a tocar El Cant dels Ocells va alçar el braç dret per pronunciar un missatge que començà dient:

I'm Catalan. Jo sóc català.

J.B.

EL RACÓ D'EN QUIM

MOVEM LA LLENGUA

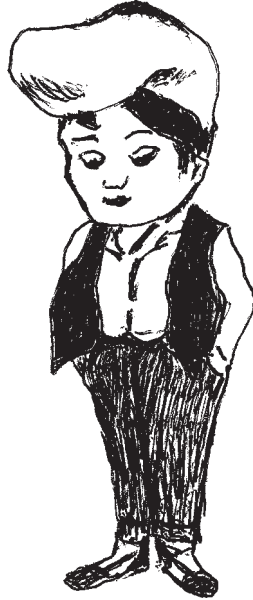
Bilingüensarronament

Bilingüisme és la manera de poder-nos enganyar. Els defensors del sistema parlen sempre en castellà.

Els de la llengua de l'encuentro

Volen dividir la llengua catalana/valenciana. Quina mala llet que porten els de parla castellana!

Si a les illes i a València ens la deixem usurpar, ens quedaran gaires dies per parlar, aquí, en català?

Normalingüisme

La llengua serà normal quan arribem a parlar el català a Catalunya i a Castella, el castellà

Botifarra catalana

A la llengua catalana ens la volen marginar. Fem-los una botifarra! Parlem sempre en català!

MISCEL·LÀNIA

DEL COVARD I DEL VALENT

*Va dir el covard al valent:
-No siguis tan imprudent.
I el valent li contestà:
-Si no et vols el cul mullar,
ho tens negre per triomfar*

Josep Bellet i Falcó.

FRASES QUE FAN PENSAR

L'AVARÍCIA

- *Què és l'avarícia? Viure contínuament en la pobresa per la por de ser pobre.*
(Sant Bernardo)
- *Els avars guarden el seu tresor com si efectivament fos seu; però temen servir-se d'ell, com si pertanyés als altres.*
(Bion)
- *El desig de diner creix proporcionalment al creixement del diner.*
(Juvenal)
- *Al pobre li manquen moltes coses, a l'avar totes.*
(Siro)

MISCEL·LÀNIA

GOTES ASTROLÒGIQUES

ÀRIES. Primer signe del Zodíac. Del 21 de març al 21 d'abril, aproximadament.

Segons els entesos, Àries simbolitza el principi, el despertar de la naturalesa, esclat de vida, naixement impetuós, força, acceleració, violència, una bufada cega de foc, una explosió que pot ser positiva o destructiva.

Àries com a signe influït pel Sol i per Mart és un símbol masculí. Representa la força, el desig d'afirmació viril, "jo sóc". Els àries sentiran atracció pels esports, per les arts marcial, per l'administració d'empreses, per la milícia i en general per totes aquelles activitats que comportin perills, desafiaments, reptes.

La seva vitalitat i l'amor al perill els portarà a una lluita constant, a concebre metes molt elevades, però la manca de reflexió i l'escassa concentració, en cas de no assolir l'objectiu, els pot fer passar de l'eufòria a la frustració i al pessimisme.

Els àries negatius seran dominants, imprudents, impulsius, inconstants, irritables, intolerants, violents.

Els àries positius seran emprenedors, dinàmics, combatius, apassionats, independents, audaçs, heroics i no dependran en absolut de l'aprovació social.

L'home àries en el pla afectiu és apassionat, sentimental i dominant. Però sovint és inconstant, viu moltes passions alhora i les crema en molt poc temps.

La dona àries és impulsiva, valenta, i amant de la llibertat individual. Entre els vint i els trenta anys pot caure en comportaments lleugers que els anys es cuidaran de calmar.

Anatòmicament Àries és un signe associat al cap. Cal, doncs que vigilin la cara, el cervell i les dents superiors.

Amb el suport de:

Ajuntament de Barcelona
Relacions Ciutadanes
Districte de l'Eixample

Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social
Direcció General d'Acció Cívica

Diputació de Lleida

PATRONAT DE PROMOCIÓ
ECONÒMICA DE LLEIDA